

EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 2.6.2014.
COM(2014) 403 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Bulgārijas 2014. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Bulgārijas 2014. gada konverģences programmu

{SWD(2014) 403 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Bulgārijas 2014. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Bulgārijas 2014. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu³,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas⁴,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam sākt jaunu nodarbinātības un izaugsmes stratēģiju – "Eiropa 2020" –, kam pamatā ir ciešāka ekonomikas politikas koordinācija, lielākoties pievēršot uzmanību galvenajām jomām, kurās jāīstojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.
- (2) Padome 2010. gada 13. jūlijā, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumiem, pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādņēm (2010.–2014. g.), un 2010. gada 21. oktobrī – lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm, kas kopā veido "integrētās

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

³ COM(2014) 403 *final*.

⁴ P7_TA(2014)0128 un P7_TA(2014)0129.

pamatnostādnes". Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.

- (3) Valstu vai to valdību vadītāji 2012. gada 29. jūnijā pieņēma lēmumu par Izaugsmes un nodarbinātības paktu, kas ir saskaņots pamats rīcībai valstu, ES un eurozonas līmenī, izmantojot visas iespējamās sviras, instrumentus un politikas jomas. Viņi pieņēma lēmumu par dalībvalstu līmenī veicamo rīcību, jo īpaši paužot pilnīgu apņemšanos sasniegt stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus un īstenot konkrētai valstij adresētos ieteikumus.
- (4) Padome 2013. gada 9. jūlijā pieņēma ieteikumu par Bulgārijas 2013. gada valsts reformu programmu un sniedza savu atzinumu par Bulgārijas atjaunināto konverģences programmu 2012.-2016. gadam.
- (5) Komisija 2013. gada 13. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu⁵, iezīmējot 2014. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada sākumu. Tajā pašā dienā, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, Komisija pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu⁶, kurā tā noteica Bulgāriju kā vienu no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.
- (6) Eiropadome 2013. gada 20. decembrī apstiprināja prioritātes, lai nodrošinātu finanšu stabilitāti, fiskālo konsolidāciju un rīcību izaugsmes sekmēšanai. Tā uzsvēra vajadzību īstenot diferencētu, uz izaugsmi vērstu fiskālo konsolidāciju, atjaunot normālus aizdevumu nosacījumus ekonomikai, sekmēt izaugsmi un konkurētspēju, risināt bezdarba problēmu, novērst krīzes sociālās sekas un modernizēt valsts pārvaldi.
- (7) Komisija 2014. gada 5. martā publicēja saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu sagatavotā padziļinātā pārskata rezultātus par Bulgāriju⁷. Komisijas veiktā analīze tai ļauj secināt, ka Bulgārijā joprojām pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība, kurai nepieciešama uzraudzība un politiska rīcība. Jo īpaši saistībā ar darba tirgus ilgstošo pielāgošanu nepieciešami politiski pasākumi, savukārt labs progress tiek gūts attiecībā uz ārējo pozīciju un aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanu korporatīvajā sektorā.
- (8) Bulgārija 2014. gada 17. aprīlī iesniedza savu 2014. gada valsts reformu programmu un 2014. gada konverģences programmu. Abas programmas izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.
- (9) 2014. gada konverģences programmā izklāstītās budžeta stratēģijas mērķis ir panākt, lai līdz 2016. gadam tiktu sasniegts strukturālā deficīta vidēja termiņa mērķis, proti, - 1 % no IKP. Vidēja termiņa mērķis ir stingrāks, nekā prasīts Stabilitātes un izaugsmes paktā. Bulgārija attiecībā uz kopīgi finansētajiem projektiem ir izmantojusi piešķirto iespēju īslaicīgi novirzīties no vidēja termiņa mērķa par 0,6 % no IKP 2013. gadā un par 0,1 % no IKP 2014. gadā. Programmā paredzēts, ka (pārreķinātā) strukturālā bilance pasliktināsies par 0,3 % no IKP 2014. gadā (līdz - 1,3 % no IKP) un uzlabosies par 0,3 % no IKP 2015. gadā (līdz -1,0 % no IKP), tādējādi nodrošinot atgriešanos pie vidēja termiņa mērķa. Valsts izdevumu pieauguma temps nepārsniegtu attiecīgo vidēja termiņa atsaucēs izdevumu robežlielumu 2014.-2015. gadā. Tādējādi budžeta plāni atbilst Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām. Parāda attiecība ir krietni zem 60 % no IKP, un saskaņā

⁵ COM(2013) 800 *final*.

⁶ COM(2013) 790 *final*.

⁷ SWD(2014) 76 *final*.

ar konverģences programmu paredzams, ka programmas perioda beigās tā būs palielinājusies tikai nedaudz līdz 20,6 % no IKP. Konverģences programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir optimistisks laikposmam no 2014. gada līdz 2015. gadam, kad ikgadējā izaugsme tiek prognozēta 2,1 % apmērā 2014. gadā un 2,6 % apmērā 2015. gadā, nevis attiecīgi 1,7 % 2014. gadā un 2,0 % 2015. gadā, kā paredzēts Komisijas 2014. gada pavasara prognozē. Saskaņā ar Komisijas prognozi Bulgārijas novirze no vidēja termiņa mērķa 2014. gadā ir lielāka par atļauto, balstoties uz atļauto īslaicīgo novirzi kopīgi finansētiem projektiem, un vajadzīgā atgriešanās pie vidēja termiņa mērķa netiktu sasniegta 2015. gadā. Pamatojoties uz 2014. gada konverģences programmas izvērtējumu un Komisijas prognozi saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka pastāv risks, ka 2014.-2015. gadā būs novirze no vidēja termiņa mērķa.

- (10) Nodokļu saistību izpilde un nodokļu pārvaldības kvalitāte joprojām ir būtiskas problēmas Bulgārijā. Pieejamās aplēses norāda uz ievērojamu ēnu ekonomikas apmēru, ko apstiprina dati par nedeklarētu darbu Bulgārijā. Ieņēmumu iekasēšanas administratīvās izmaksas un nodokļu nomaksas izmaksas ir salīdzinoši augstas. Lai arī šo problēmu risināšanas nolūkā ir īstenoti vairāki pasākumi, Bulgārijā joprojām nav izvērtētas nodokļu saistību izpildes stratēģijas, kas aptvertu visu nodokļu iekasēšanas iestāžu darbu un ietvertu iepriekšēju analīzi par visbūtiskākajiem riskiem saistībā ar nodokļu iekasēšanu, kā arī jau ieviesto pasākumu, tostarp vienkāršošanas pasākumu, izvērtējumu, kā arī uzlabotas kontroles.
- (11) 2013. gads iezīmēja soli atpakaļ attiecībā uz pensiju sistēmas reformu, kuru Bulgārija bija apņēmusies veikt. Turklāt tika ieviestas papildu agrīnas pensionēšanās shēmas, un plānotais tiesību aktos noteiktā pensionēšanās vecuma ikgadējais palielinājums tika atlikts. Attiecībā uz pensionēšanās vecuma saskaņošanu vīriešiem un sievietēm netika gūts nekāds progress, un netika veikti nekādi pasākumi, lai ieviestu stingrākus atbilstības kritērijus un kontroles nolūkā samazināt ļaunprātīgu invaliditātes pensiju piešķiršanas izmantošanu. Bulgārijā ir viena no visstraujāk novecojošajām sabiedrībām ES, un tas negatīvi ietekmē darba tirgu, ekonomikas izaugsmes potenciālu un tās pensiju sistēmas finansēšanu. Tādēļ Bulgārijai nepieciešams turpināt pensiju sistēmas reformu. Bulgārija saskaras ar būtiskām problēmām attiecībā uz slimnīcu nozares racionalizāciju un pārvaldību, tostarp ar slimnīcu finansēšanas pārredzamības trūkumu un nepietiekami attīstītiem ambulatorās aprūpes pakalpojumiem. Turklāt augsts oficiālo un neoficiālo maksājumu līmenis, ko tieši veic pacients, faktiski dažām iedzīvotāju grupām liedz piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem. Veselības stāvokļa rādītāji ir zemi salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm, kas norāda uz to, ka nākotnē var būt nepieciešami strukturāli lielāki publiskie izdevumi veselības aprūpes jomā.
- (12) Darba tirgus pēdējos gados nav bijis efektīvs, tādējādi ierobežojot ekonomikas pielāgošanās spēju un samazinot tās izaugsmes potenciālu. Bezdarba līmenis 2013. gadā stabilizējās, taču jauniešu bezdarbnieku un ilgtermiņa bezdarbnieku skaits turpina palielināties. Bulgārijā ir viens no augstākajiem to jauniešu īpatsvaram, kuri nav ne nodarbināti, ne piedalās izglītībā vai apmācībā, kas liecina par to, cik ļoti lielā mērā cilvēkresursi netiek pienācīgi izmantoti un attīstīti. Nodarbinātības aģentūras kapacitātes stiprināšanā ir gūts pavisam neliels progress. Pastāv arī nepieciešamība paplašināt aktīva darba tirgus politikas tvērumu un palielināt efektivitāti. Bulgārijai trūkst efektīvu pasākumu, kas būtu vērsti uz jauniešiem, tostarp romiem, kuri nav reģistrēti Valsts nodarbinātības aģentūrā, saskaņā ar garantijas jauniešiem mērķiem. Uz lielu daļu bezdarbnieku neattiecas parastie drošības tīkli (bezdarbnieku pabalsti

un sociālā palīdzība), taču tā vietā viņi ir atkarīgi no ģimenes solidaritātes vai neoficiālā darba. Bulgārijā ir viens no lielākajiem nabadzības un sociālās atstumtības riskiem ES. Sociālās apdrošināšanas minimālās iemaksas varētu liegt mazkvalificētiem darba ņēmējiem pilnībā piedalīties oficiālajā ekonomikā. Ir veikti daži izvērtējumi attiecībā uz iespējamo ietekmi, un tos nepieciešams izvērtēt, un, balstoties uz šo izvērtējumu, nepieciešams veikt atbilstošus politiskus pasākumus. Nav skaidru pamatnostādņu par pārredzamu minimālās algas noteikšanu Bulgārijā. Likumā noteiktā minimālā alga 2013. gadā tika būtiski palielināta, kas var būt negatīvi ietekmējis nodarbinātību un līdz ar to būtu jāuzrauga.

- (13) Bulgārija vēl joprojām nav pieņēmusi skolu izglītības likumu, kas ir pamats nepieciešamo skolu sistēmas visaptverošo reformu īstenošanai, tostarp mācību programmas modernizēšanai un skolotāju labākai apmācībai. Ir nepieciešams uzlabot profesionālās izglītības un apmācību kvalitāti Bulgārijā un uzlabot to integrāciju vispārējās izglītības struktūrās, lai tādējādi varētu nodrošināt elastīgu norisi, samazināt to gadījumu skaitu, kad mācības tiek priekšlaicīgi pārtrauktas, un uzlabot mūžizglītības pieejamību. Augstākās izglītības jomā joprojām ir problēmas saistībā ar labāku atbilstmi darba tirgus vajadzībām. Kvalitātes sertificēšanas zemie standarti veicina sliktus rezultātus. Šobrīd tiek apspriesta jauna stratēģija augstākās izglītības jomā, kas ietver prasību par universitātes vadības pārstrukturēšanu, tiešā veidā iesaistot ieinteresētās personas, piemēram, uzņēmumus un studentus, universitāšu konsolidēšanu un uz rezultātiem balstītu pieeju, lai izglītības rezultātus labāk pielāgotu darba tirgus vajadzībām. Pastāvīga problēma ir izglītības pieejamība nelabvēlīgā situācijā esošiem bērniem, jo īpaši romu tautības bērniem. Divu gadu obligātā pirmsskolas izglītība ir būtisks pasākums, kas ir solis pareizajā virzienā un būtu stingri īstenojams kopā ar pasākumiem priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršanai. Nepieciešams paplašināt esošās iniciatīvas, lai uzlabotu skolotāju apmācību un samazinātu faktisko segregāciju skolās. Noteikumi, ar ko bērnu pabalstu izmaksu sasaista ar līdzdalību izglītībā, vēl nav efektīvi īstenoti.
- (14) Plašākiem centieniem modernizēt valsts pārvaldi ir bijusi ierobežota ietekme sadrumstalotās pieejas un nepietiekamas apņemšanās īstenošanā padziļinātās reformas dēļ. Bulgārijā valsts pārvaldes reformas īstenošanai ir nepieciešama saskaņota stratēģija, lai sekmētu valsts pārvaldes un tās regulatīvo iestāžu profesionālismu un neatkarību, tostarp uz rezultātiem balstīta sistēma iecelšanai amatā un karjeras attīstība ierēdņiem, kā arī efektīvas struktūras korupcijas riska novēršanai. Ir nepieciešami turpmāki centieni, lai uzlabotu vispārējo uzņēmējdarbības vidi. Starp risināmajiem jautājumiem ir minamas procedūras atļauju saņemšanai un uzņēmumu reģistrēšanai. 2013. gadā tika pieņemti jauni noteikumi par kavētiem maksājumiem, un šie noteikumi ir jāīsteno. E-pārvaldības izstrāde ir apstājusies, un koordinēšana, lai nodrošinātu sistēmu sadarbību un viena kontaktpunkta izveidi, nav pietiekama, tādējādi vājinot centienus uzlabot pārredzamību un samazināt administratīvo slogu. Publiskā iepirkuma jomā trūkst vienkārša un kodificēta tiesiskā satvara, kā rezultātā rodas sarežģīta tiesiskā un reglamentējošā vide, kas ekonomikas dalībniekiem rada nenoteiktību. Tāpat arī tiesu sistēmas neatkarība joprojām ir būtiska problēma, kas ietekmē uzņēmējdarbības vidi Bulgārijā. Bulgārija ir veikusi dažus pasākumus korupcijas apkarošanai, taču vispārējais progress ir bijis ierobežots un joprojām ir nestabils, un tādēļ ir nepieciešamas konsekvēntākas pārbaudes un atturošākas sankcijas saistībā ar interešu konfliktu. Tāpat arī ir nepieciešams nodrošināt labāku koordinēšanu starp korupcijas apkarošanas iestādēm un aizsargāt tās no politiskās ietekmes.

- (15) Konkurēnce elektroenerģijas un gāzes nozarē joprojām ir ierobežota. Jomas, kas rada īpašas bažas un kurās jāpanāk enerģijas tirgus darbības uzlabojumi, ir elektroenerģijas un gāzes biržu trūkums, kā arī pārredzama vairumtirdzniecības tirgus trūkums. Brīvajā elektrības tirgū dominē viens piegādātājs, un tirgus ierobežotais apmērs nozīmē, ka ar konkurenci nevar nodrošināt izmaksu efektivitāti. Valsts regulatora neatkarība un efektivitāte joprojām ir ierobežota. Atkarība no importa no ierobežota skaita piegādātāju un infrastruktūras attīstības trūkums rada piedāvājuma satricinājuma risku. Aptverošs pasākumu kopums, lai uzlabotu energoefektivitāti, ir ticis ierosināts ES finansējumam jaunajā 2014.-2020. plānošanas periodā.
- (16) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir vispusīgi izanalizējusi Bulgārijas ekonomikas politiku. Tā ir izvērtējusi konverģences programmu un valsts reformu programmu. Vērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Bulgārijā, bet arī atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Eiropas Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot ES līmeņa ieguldījumu. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1. līdz 6. ieteikumā.
- (17) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi Bulgārijas konverģences programmu, un tās atzinums⁸ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.
- (18) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un konverģences programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 3., 4. un 5. ieteikumā.

AR ŠO IESAKA Bulgārijai laikposmā no 2014. gada līdz 2015. gadam rīkoties šādi.

1. Stiprināt budžeta pasākumus 2014. gadam, ņemot vērā pieaugošo plaisu saistībā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām. 2015. gadā stiprināt budžeta stratēģiju, lai nodrošinātu vidēja termiņa mērķa sasniegšanu un tā saglabāšanu turpmāk. Nodrošināt, ka jaunā finanšu padome spēj īstenot savas pilnvaras. Īstenot visaptverošu nodokļu stratēģiju, lai uzlabotu nodokļu iekasēšanu, apkarotu ēnu ekonomiku un samazinātu izmaksas saistībā ar nodokļu saistību izpildi.
2. Pieņemt ilgtermiņa stratēģiju pensiju sistēmai, ar ko turpina plānoto likumā noteiktā pensionēšanās vecuma ikgadējo palielināšanu un ievieš mehānismu, kas likumā noteikto pensionēšanās vecumu saista ar paredzamo mūža ilgumu ilgtermiņā, un vienlaikus pakāpeniski atceļ agrīnās pensionēšanās iespējas un vienādo likumā noteikto pensionēšanās vecumu vīriešiem un sievietēm. Noteikt stingrākus atbilstības kritērijus un procedūras attiecībā uz invaliditātes pensiju piešķiršanu, piemēram, lielākā mērā ņemot vērā darba kapacitāti, kāda joprojām ir prasītāja rīcībā. Nodrošināt efektīvu veselības aprūpi, tostarp uzlabojot slimnīcu finansējuma pārredzamību, optimizējot slimnīcu tīklu un attīstot ambulatoro aprūpi.
3. Uzlabot Nodarbinātības aģentūras efektivitāti, izstrādājot uzraudzības sistēmu un mērķtiecīgāk pievēršoties visneaizsargātākajām grupām, piemēram, mazkvalificētiem un gados vecākiem darba ņēmējiem, ilgtermiņa bezdarbniekiem un romiem. Paplašināt aktīva darba tirgus politikas tvērumu un palielināt efektivitāti, lai atbilstoši garantijas jauniešiem mērķiem darba meklētājiem atrastu piemērotu darbu un iesaistītu jauniešus, kas nav nodarbināti, nepiedalās izglītībā vai apmācībā. Uzlabot bezdarbnieku pabalstu un sociālās palīdzības faktisko tvērumu un to saiknes

⁸ Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.

ar aktivizēšanas pasākumiem. Turpināt sociālās apdrošināšanas minimālo iemaksu visaptverošu pārskatu, lai nodrošinātu, ka šīs sistēmas rezultātā mazkvalificētie darba ņēmēji ar cenu palīdzību netiek izkonkurēti no darba tirgus. Sadarbībā ar sociālajiem partneriem izstrādāt pārredzamas pamatnostādnes likumā noteikto minimālo algu pielāgošanai, ņemot vērā ietekmi uz nodarbinātību un konkurētspēju. Lai mazinātu nabadzību, vēl vairāk uzlabot sociālo pakalpojumu un pārvedumu pieejamību un efektivitāti bērniem un gados vecākiem cilvēkiem.

4. Pieņemt Skolu izglītības likumu un īstenot profesionālās izglītības un augstākās izglītības reformas, lai uzlabotu visos līmeņos apgūto prasmju līmeni un nozīmību, vienlaikus sekmējot partnerības starp izglītības iestādēm un uzņēmumiem ar mērķi izglītību labāk pielāgot darba tirgus vajadzībām. Uzlabot profesionālās izglītības iestāžu kvalitāti un mūžizglītības pieejamību. Pastiprināt centienus uzlabot piekļuvi kvalitatīvai iekļaujošai pirmsskolas un skolas izglītībai nelabvēlīgā situācijā esošiem bērniem, jo īpaši romiem, un stingri īstenot noteikumus, kas bērnu pabalstu izmaksu stingri sasaista ar līdzdalību izglītībā.
5. Turpināt uzņēmējdarbības vides uzlabošanu, jo īpaši MVU, samazinot birokrātiju, sekmējot e-pārvaldību, racionalizējot maksātspējas procedūras un īstenojot tiesību aktus par maksājumu kavēšanu. Uzlabot publiskā iepirkuma sistēmu, palielinot administratīvo kapacitāti, stiprinot Publisko iepirkumu aģentūras veiktās *ex ante* pārbaudes un veicot konkrētus pasākumus e-pārvaldības īstenošanai. Uzlabot tiesu sistēmas kvalitāti un neatkarību un intensīvāk apkarot korupciju.
6. Paplašināt energozares reformu, lai palielinātu konkurenci, tirgus efektivitāti un pārredzamību, jo īpaši novēršot šķēršļus ienākšanai tirgū, samazinot regulētā segmenta ietekmi, pastiprinot centienus, lai izveidotu pārredzamu vairumtirdzniecības tirgu elektroenerģijai un gāzei, pamazām atceļot kvotas un stiprinot energoregulatora neatkarību un administratīvo kapacitāti. Paātrināt starpsavienojumu projektu īstenošanu ar kaimiņu dalībvalstīm un kandidātvalstīm un uzlabot noturību pret traucējumiem.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*